

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ
ТА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

ОБЛІКОВА КАРТКА
об'єкта культурної спадщини

Група курганів

(найменування об'єкта)

Вид	Тип	Категорія пам'ятки
Археологічний	Комплекс	На державний облік не взято

1. Дата утворення об'єкта:

Ранній залізний вік, скіфський час, VII — IV ст. до н. е.

2. Місцезнаходження об'єкта

м. Полтава, Полтавська міська рада, Київський район, поблизу с-ща Дальні Яківці, на території 2-го табору російської армії, спорудженого напередодні Полтавської битви у червні 1709 р., за 0,53 км на південний захід від кладовища с. Патлаївка Кротенківської сільської ради Полтавського району, 0,9 км на північний схід від Яківчанського шляхопроводу через залізницю «Київ — Харків», за 0,42 км на північний схід від пам'ятного знаку на місці командного пункту Петра I під час Полтавської битви 1709 р.

Географічні координати курганів комплексу:

№ п/п	Координати умовних центрів насипів, градуси, мінути, секунди (datum WGS 84)	
	N	O
1	49°38'16.242"	34°34'12.997"
2	49°38'16.033"	34°34'14.459"
3	49°38'16.091"	34°34'15.683"
4	49°38'15.601"	34°34'17.771"
5	49°38'15.115"	34°34'18.631"
6	49°38'12.930"	34°34'14.052"
7	49°38'12.779"	34°34'15.528"

Під'їзд у м. Полтаві — маршрутним автобусом за № 5 до зупинки «Поворот» перед Яківчанським шляхопроводом, далі — пішим ходом стежкою на північний схід в бік с. Патлаївки та нового Яківчанського кладовища.

3. Охоронний номер пам'ятки

Охоронний номер не присвоєно.

4. Дати і номери рішень, відповідно до яких об'єкт узятий на державний облік та визначено категорію пам'ятки

Взяття на попередній облік: Рішення позачергової 58-ї сесії 5-го скликання Полтавської міської ради від 21.10.2010 р. «Про затвердження Списку об'єктів культурної спадщини» № (п. 5), наказ управління культури Полтавського МВК від 21.01.2011 р. № 17-д «Про затвердження «Списку об'єктів культурної спадщини міста Полтава».

Територія групи курганів, у складі меж 2-го укріпленого табору російської армії 1709 р.,

згідно із Історико-архітектурним опорним планом і спеціальною науково-проектною документацією для визначення історичних ареалів та меж і режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування м. Полтава, затвердженими рішенням позачергової 37-ї сесії шостого скликання Полтавської міської ради від 27.12.2013 р., входить до *третього історичного ареалу* міста, що охоплює територію Державного історико-культурного заповідника «Поле Полтавської битви» та групову охоронну зону заповідника і психіатричної колонії.

5. Функціональне використання:

Сучасне використання	Первісне призначення	Інші (протягом часу існування об'єкта)
Сільськогосподарські орні угіддя.	Насипи над похованнями.	Територія 2-го укріпленого табору російських військ у червні 1709 р.

6. Стислий опис об'єкта:

Розташування	Група курганів знаходиться на високому корінному березі р. Ворскли і займає підвищення плато заввишки 77 м над рівнем заплави за 0,3–0,4 км на захід від схилу крутого берега та зони залягання культурних нашарувань селища скіфського часу Патлаївка III і нового Яківчанського кладовища. Кургани вишикувані двома нерівномірно видовженими ланцюжками у 5 та 2 насипи за широтною віссю. Група розміщується між двома селищами скіфського часу — поселеннями Патлаївка II і III.																																
Характеристика об'єкта	Група курганів складається з 7-ми насипів, висота яких коливається від 0,2 до 0,5 м при діаметрах 16–25 м, займаючи два незначних широтно зорієнтованих підвищення плато високого берега з абсолютною висотою 161,8 м за Балтійською системою вимірів. Протяжність ланцюжка насипів №№ 1-5 із заходу на схід — 130 м, сусідні кургани №№ 6 і 7 розташовані за 120 м на південний захід компактным скупченням. Кургани займають площу близько 0,2 га. П'ять насипів (кургани №№ 1–5) вишикувані в ряд із найвищим і більшим, що знаходиться у лісосмузі, східну полу якого перетинає стара ґрунтова дорога до с. Патлаївки. Обміри насипів наведені нижче у таблиці: <table><tr><th>№ п/п</th><th>Висота (м)</th><th>Діаметр (м)</th><th>Стан насипу</th></tr><tr><td>1</td><td>0,40</td><td>20</td><td>Розораний, помітна пляма суглинкового материкового викиду з поховання.</td></tr><tr><td>2</td><td>0,50</td><td>22</td><td>Широтні поли розорані, східна — під польовою дорогою, центральна частина зайнята дубовою лісосмугою.</td></tr><tr><td>3</td><td>0,45</td><td>25</td><td>Розораний, чітко помітний на тлі ріллі округлою в плані формою насипу.</td></tr><tr><td>4</td><td>0,30</td><td>16</td><td>Розораний, на незначному підвищенні.</td></tr><tr><td>5</td><td>0,40</td><td>18</td><td>Розораний, з округлими в плані обрисами.</td></tr><tr><td>6</td><td>0,35</td><td>17</td><td>Дуже розораний.</td></tr><tr><td>7</td><td>0,40</td><td>20</td><td>Округлий в плані, розтягнутий розоранням.</td></tr></table> На насипах №№ 1 і 3 виявлені дрібні уламки ліпного посуду скіфського часу (горщики, миска), біля піл насипу № 5 знайдені фрагменти оранжевоглиняної амфори. На південний схід від групи на відстані 50 – 150 м наявні ще три невеликі курганоподібні підвищення заввишки 0,2–0,3 м і	№ п/п	Висота (м)	Діаметр (м)	Стан насипу	1	0,40	20	Розораний, помітна пляма суглинкового материкового викиду з поховання.	2	0,50	22	Широтні поли розорані, східна — під польовою дорогою, центральна частина зайнята дубовою лісосмугою.	3	0,45	25	Розораний, чітко помітний на тлі ріллі округлою в плані формою насипу.	4	0,30	16	Розораний, на незначному підвищенні.	5	0,40	18	Розораний, з округлими в плані обрисами.	6	0,35	17	Дуже розораний.	7	0,40	20	Округлий в плані, розтягнутий розоранням.
№ п/п	Висота (м)	Діаметр (м)	Стан насипу																														
1	0,40	20	Розораний, помітна пляма суглинкового материкового викиду з поховання.																														
2	0,50	22	Широтні поли розорані, східна — під польовою дорогою, центральна частина зайнята дубовою лісосмугою.																														
3	0,45	25	Розораний, чітко помітний на тлі ріллі округлою в плані формою насипу.																														
4	0,30	16	Розораний, на незначному підвищенні.																														
5	0,40	18	Розораний, з округлими в плані обрисами.																														
6	0,35	17	Дуже розораний.																														
7	0,40	20	Округлий в плані, розтягнутий розоранням.																														

	діаметром 10–15 м, віднесення яких до числа курганів без проведення досліджень передчасне. Група насипів над похованнями — рештки курганного некрополю «куща» селищ скіфського часу Патлаївка II і III на північній околиці Полтави — один з небагатьох досі збережених археологічних об'єктів у межах міста і Поля Полтавської битви. Кургани мають меморіальне значення як пам'ятки, використані в ході спорудження у червні 1709 р. історико-археологічного об'єкту військового мистецтва — Другого табору російської армії часу Полтавської битви.
Наявність творів мистецтва	Твори мистецтва на території групи курганів відсутні.

7. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

1. Курган № 1. 2. Курган № 2. 3. Курган № 3. 4. Курган № 4. 5. Курган № 5. 6. Курган № 6. 7. Курган № 7.
--

8. Ступінь схоронності об'єкта:

Добрий, задовільний, незадовільний, аварійний	Матеріалом побудови курганів був чорноземний ґрунт, складений у дернинах в насипи. Стан збереження групи незадовільний, проте насипи помітні з околу, вирізняються більшою щільністю (№№ 1, 3-7 — розорюються).
--	---

9. Наявність науково-дослідної і науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №
Науковий звіт	2003	Супруненко О.Б., Пуголовко Ю.О. (Центр охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської ОДА)	Науковий архів Інституту археології НАН України (м. Київ), фонд експ., 2003/141; Науковий архів Центру охорони та досліджень пам'яток археології уп-равл. культури Полтав. ОДА, фонд експ., спр. 379.
Матеріали інвентаризації	2013	Мироненко К.М., Супруненко О.Б. (Центр охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської ОДА)	Науковий архів Центру охорони та досліджень пам'яток археології уп-равл. культури Полтав. ОДА, фонд пам'яткоохор. робіт, спр. 92.
Історико-архітектурний опорний план, спеціальна науково-проектна	2013	Вадімов В.М., докт. архітектури, проф. (наук. керівник), Поштаренко Ю.Г., Халепа С.Я., Супруненко О.Б., Мироненко К.М. та ін.	Затверджений рішенням позачергової 37-ї сесії шостого скликання Полтавської міської ради від 27.12.2013 р.

документація для визначення історичних ареалів та меж і режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування м. Полтава		(Український ДНДПІ «Укр-НДІпроектреставрація», Управління з питань містобудування та архітектури виконкому Полтавської міськради, Центр охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської ОДА)	
--	--	--	--

10. Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	Виявлені в ході обстежень курганів знахідки до колекцій Музейного Фонду України не бралися.
Архівні матеріали	1. Супруненко О.Б., Пуголовок Ю.О. Звіт про розвідки на території м. Полтави і в Полтавському районі Полтавської області у 2003 році з підготовки археологічної частини тому «Зводу пам'яток історії та культури» // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — 2003/141; НА ЦОДПА. — Ф.е. — Спр. 379. — Арк. 15-16, рис. 31: 5; 37.
Бібліографічні матеріали	2. Супруненко О.Б. Пам'ятки археології в межах Полтави // Добромисл. — Полтава, 1993. — № 2 (3). — С. 88 – 94. 3. Кулатова І.М., Супруненко О.Б. Пам'ятки археології на території заповідника «Поле Полтавської битви» // Північна війна та її наслідки для України: зб. н. пр. — Полтава: ІКЗ «Поле Полтавської битви», 1992. — Вип. 1. — С. 34 – 36. 4. Полтава: Історичний нарис / Наук. ред. Супруненко О.Б. та ін. — Полтава: Полтавський літератор, 1999. — 280, 24 с. 5. Супруненко О.Б., Пуголовок Ю.О. Археологічні розвідки у м. Полтава та Полтавському районі // Археологічний літопис Лівобережної України. — Полтава: Археологія, 2005. — № 1-2 (17-18). — С. 132 – 147.

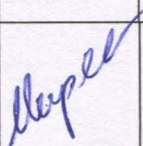
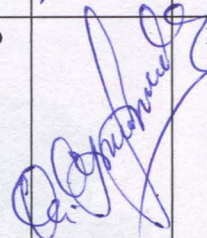
11. До облікової картки додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування матеріалів	Кількість	Дата виконання	Виконавець
<i>Графічні матеріали</i>			
1-2. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на території 2-го табору російської армії 1709 р. Картосхеми місцезнаходження та розташування на території міста.	1	2013	Коверко А.В.
3. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на території 2-го табору російської армії 1709 р. Детальна карта місцерозташування (основа: <i>Генеральн. штаб. — М-36-94 -А-а. — Полтава. — М.: ГУГК, 1990</i>).	1	2013	Коверко А.В.
4. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на місці 2-го табору російської армії 1709 р. Генеральний план з позначенням решток табору, новітніх навалувань поч. ХХ ст. та сусідніх пам'яток.	1	2013	Коверко А.В., Супруненко О.Б., Шерстюк В.В.
<i>Фотофіксація</i>			
5. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на місці 2-го табору російської армії 1709 р. на космічному фотознімку. Програма «Google Earth».	1	2013	Коверко А.В., Шерстюк В.В.

6. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на місці 2-го табору російської армії 1709 р. Курган № 1. <i>З південного заходу.</i>	1	2013	Супруненко О.Б.
7. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на місці 2-го табору російської армії 1709 р. Курган № 3. <i>З півдня.</i>	1	2013	Супруненко О.Б.
8. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на місці 2-го табору російської армії 1709 р. Кургани №№ 4–5. <i>З півдня.</i>	1	2013	Супруненко О.Б.
9. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на місці 2-го табору російської армії 1709 р. Курган № 6. <i>З північного сходу.</i>	1	2013	Супруненко О.Б.

Облікову картку склали:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Завідуючий відділом Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської ОДА	спеціаліст	К.М. Мироненко		21.01.2014
Провідний науковий співробітник Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської облдержадміністрації, заслужений працівник культури України	кандидат історичних наук, старший науковий співробітник	О.Б. Супруненко		21.01.2014

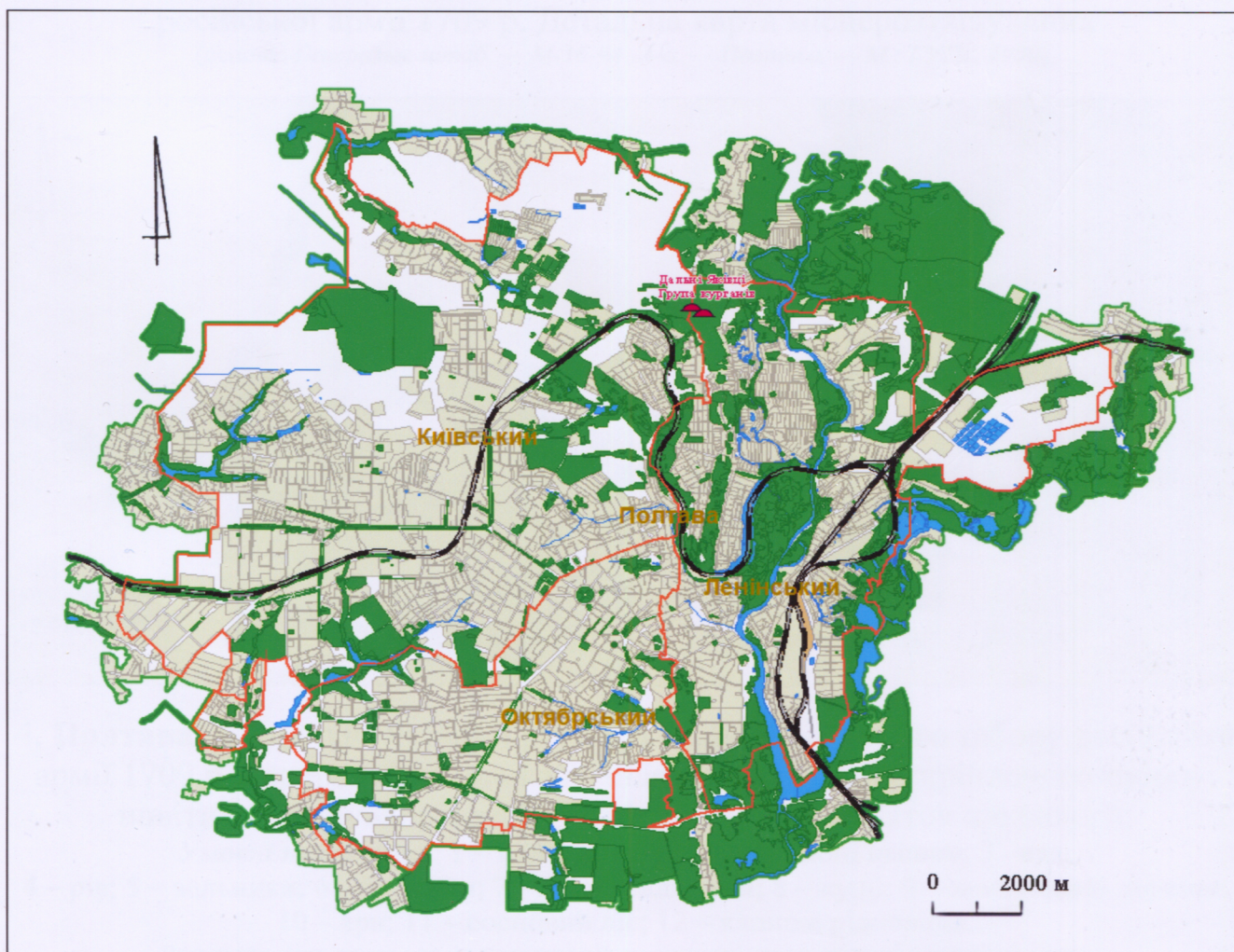
Керівник органу охорони культурної спадщини —
Начальник управління культури Полтавської облдержадміністрації

Г.І. Фасій

(ініціали, прізвище, підпис, печатка)

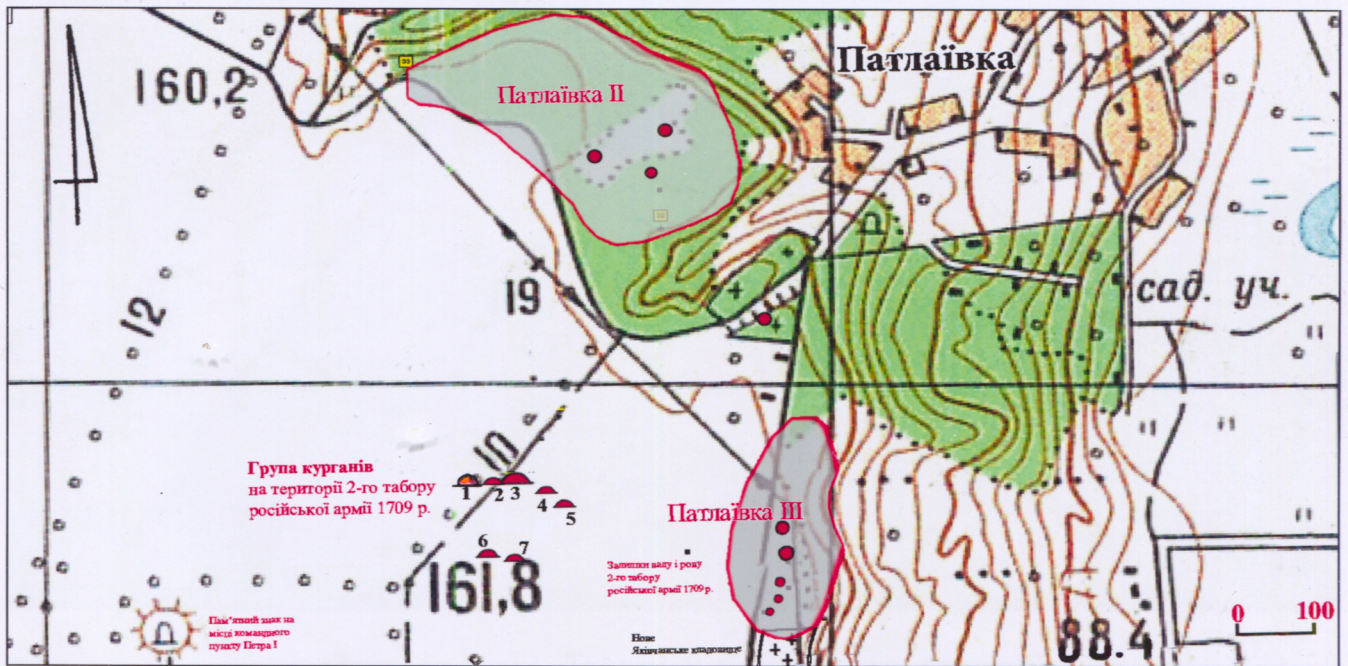

Ілюстрації

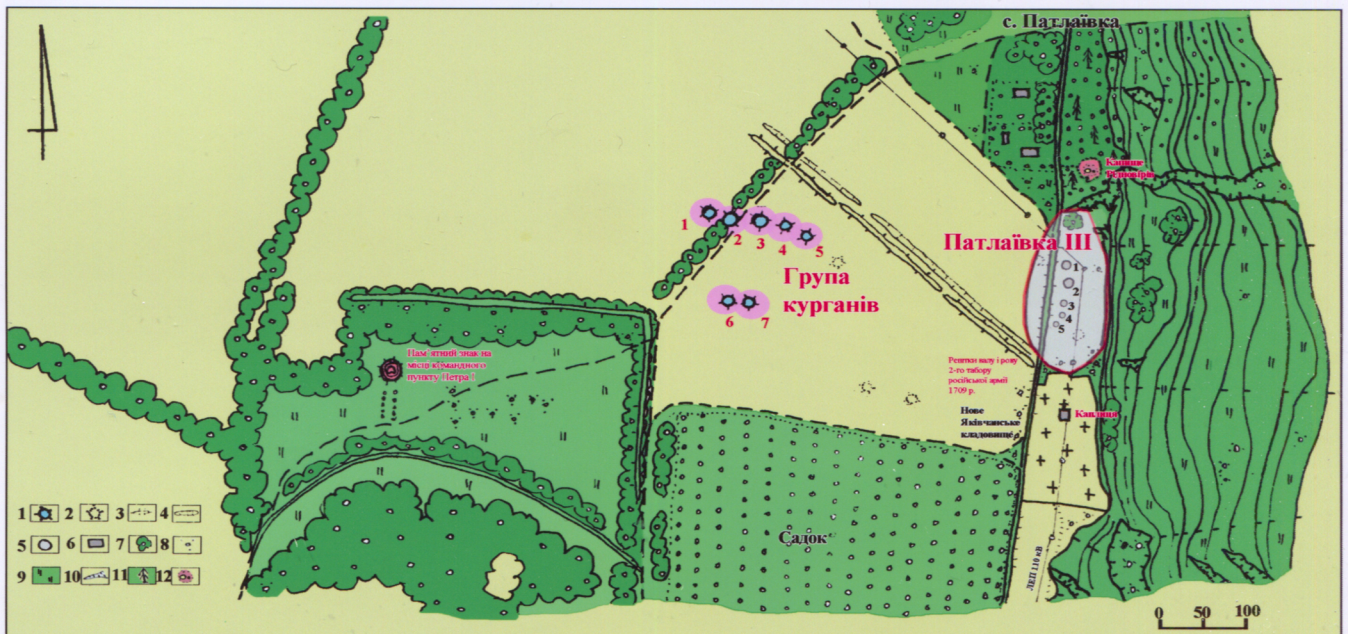

1-2. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на території 2-го табору російської армії 1709 р. Картосхеми місцезнаходження та розташування на території міста.

3. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на території 2-го табору російської армії 1709 р. Детальна карта місцезорозташування (основа: Генеральн. штаб. — М-36-94 -А-а. — Полтава. — М.: ГУТК, 1990).

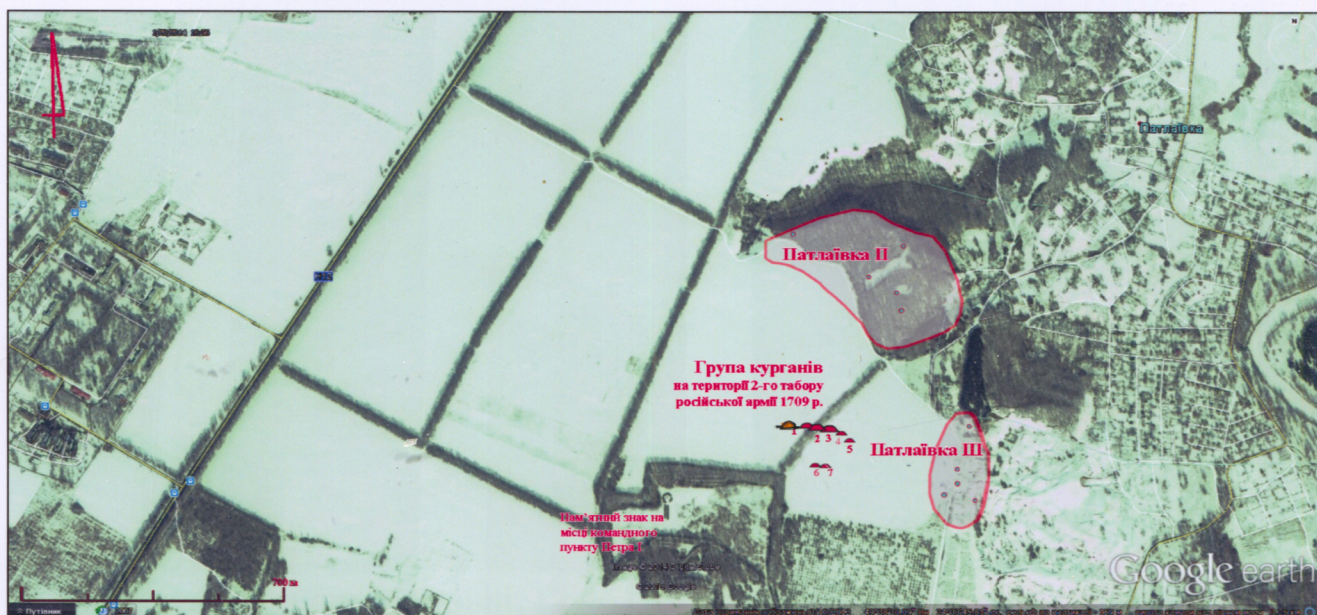
4. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на місці 2-го табору російської армії 1709 р. Генеральний план з позначенням решток укріпленого табору, новітніх навалувань поч. XX ст. та сусідніх пам'яток археології.

Умовні позначення: 1 – курган; 2 – курганоподібні насипи; 3 – вал;

4 – рів; 5 – зольники; 6 – будинки; 7 – лісонасадження; 8 – кущі; 9 – задерновані ділянки; 10 – яри; 11 – сосновий ліс; 12 – капище рідновірів.

Рожевим кольором навколо курганів позначені проектовані охоронні зони.

5. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів
на місці 2-го табору російської армії 1709 р. на космічному фотознімку.
Програма «Google Earth».

6. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів
на місці 2-го табору російської армії 1709 р. Курган № 1.
З південного заходу.

7. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на місці 2-го табору російської армії 1709 р. Курган № 3. *З півдня.*

8. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на місці 2-го табору російської армії 1709 р. Кургани №№ 4–5. *З півдня.*

9. Полтава, м., Дальні Яківці. Група курганів на місці 2-го табору російської армії 1709 р. Курган № 6. *З північного сходу.*

«Затверджую»

Начальник управління
культури Полтавської
обласної державної
адміністрації

Фасій Г.І.
21 січня 2014 р.

АКТ № 20

обстеження технічного стану об'єкта археології

— групи курганів в Дальніх Яківцях на території 2-го табору російської армії часу
Полтавської битви в м. Полтаві.

м. Полтава

20 січня 2014 р.

Ми, що нижче підписалися, — директор Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської обласної державної адміністрації Кулатова І.М., завідуючий відділом Центру Мироненко К.М., завідуючий відділом Центру Шерстюк В.В., провідний науковий співробітник Центру Супруненко О.Б., склали цей акт про те, що цього числа проведене обстеження технічного стану археологічного об'єкта — групи курганів поблизу с-ща Дальні Яківці на території 2-го табору російської армії часу Полтавської битви в м. Полтаві.

Внаслідок обстежень об'єкта археології встановлено:

I. Місце розташування об'єкту.

м. Полтава, Полтавська міська рада, Київський район, поблизу с-ща Дальні Яківці, на території 2-го табору російської армії, спорудженого напередодні Полтавської битви у червні 1709 р., за 0,53 км на південний захід від кладовища с. Патлаївка Кротенківської сільської ради Полтавського району, 0,9 км на північний схід від Яківчанського шляхопроводу через залізницю «Київ – Харків», за 0,37-0,42 км на північний схід від пам'ятного знаку на місці командного пункту Петра I під час Полтавської битви 1709 р.

Географічні координати курганів комплексу:

№ п/п	Координати умовних центрів насипів, градуси, мінути, секунди (datum WGS 84)	
	N	O
1	49°38'16.242"	34°34'12.997"
2	49°38'16.033"	34°34'14.459"
3	49°38'16.091"	34°34'15.683"
4	49°38'15.601"	34°34'17.771"
5	49°38'15.115"	34°34'18.631"
6	49°38'12.930"	34°34'14.052"
7	49°38'12.779"	34°34'15.528"

Група курганів знаходиться на високому корінному березі р. Ворскли і займає підвищення плато заввишки 77 м над рівнем заплави за 0,3–0,4 км на

захід від схилу крутого берега, на захід від зони залягання культурних нашарувань селища скіфського часу Патлаївка III та нового Яківчанського кладовища.

Кургани вишикувані двома нерівномірно видовженими ланцюжками у 5 та 2 насипи за широтною віссю. Група, фактично, розміщується між двома селищами скіфського часу — поселеннями Патлаївка II і III.

II. Загальний стан об'єкту.

2. Група курганів складається з 7-ми насипів, висота яких коливається від 0,2 до 0,5 м при діаметрах 16–25 м, займаючи два незначних широтно зорієнтованих підвищення плато високого берега з абсолютною висотою 161,8 м за Балтійською системою вимірів. Протяжність ланцюжка насипів №№ 1-5 із заходу на схід — 130 м, сусідні кургани №№ 6 і 7 розташовані за 120 м на південний захід компактным скупченням. Кургани займають площу близько 0,2 га.

П'ять насипів (кургани №№ 1–5) вишикувані в ряд із найвищим і більшим, що знаходиться у лісосмузі, східну полу якого перетинає стара ґрунтова дорога до с. Патлаївки.

На південний схід від групи на відстані 50 – 150 м наявні ще три невеликі курганоподібні підвищення заввишки 0,2–0,3 м і діаметром 10–15 м, віднесення яких до числа курганів без проведення досліджень передчасне.

Обміри насипів наведені нижче у таблиці:

№ п/п	Висота (м)	Діаметр (м)	Стан насипу
1	0,40	20	Розораний, помітна пляма суглинкового материкового викиду з поховання.
2	0,50	22	Широтні поли розорані, східна — під польовою дорогою, центральна частина зайнята дубовою лісосмугою.
3	0,45	25	Розораний, чітко помітний на тлі ріллі округлою в плані формою насипу.
4	0,30	16	Розораний, на незначному підвищенні.
5	0,40	18	Розораний, з округлими в плані обрисами.
6	0,35	17	Дуже розораний.
7	0,40	20	Округлий в плані, розтягнутий розорюванням.

Група насипів над похованнями — рештки курганного некрополю «куща» селищ скіфського часу Патлаївка II і III на північній околиці Полтави — один з небагатьох досі збережених археологічних об'єктів у межах міста і Поля Полтавської битви. Кургани мають меморіальне значення як археологічні пам'ятки, використані в ході спорудження у червні 1709 р. історико-археологічної пам'ятки військового мистецтва — Другого табору російської армії часу Полтавської битви.

Група курганів пропонується до включення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України як комплексний об'єкт археології місцевого значення за рішенням позачергової 58-ї сесії 5-го скликання Полтавської міської ради від 21.10.2010 р. «Про затвердження Списку об'єктів культурної спадщини» (п. 5) та наказом управління культури Полтавського МВК від 21.01.2011 р. № 17-д «Про затвердження «Списку об'єктів культурної спадщини міста Полтава».

Акт складений у 4-х примірниках.

Підписи:

Директор Центру

І.М. Кулатова

Завідуючий відділом

К.М. Мироненко

Завідуючий відділом

В.В. Шерстюк

Повідний науковий співробітник

О.Б. Супруненко

